

128

Vak 95

128

Vak 95

128

EEN LIED TER EERE

VAN DEN

H. Leonardus VECHEL,

EEN LOFZANG

AAN DEN

H. Nicasius van HEEZE

EN

DE LEVENSBESCHRIJVING

VAN DEZEN

HEILIGE.

OPGEDRAGEN AAN DE

Godvruchtige vereeniging tot vereering der

H.H. MARTELAREN van GORKUM

IN DE KATHEDRALE KERK

TE

HAARLEM.

HAARLEM,

KÜPPERS & LAUREY.

Vak 95

Bibliotheek
MINDERBODEMERS
WEERT

IMPRIMATUR.

Harlemi,
die 8 Julii 1881.

† P. M. SNICKERS
Epus Harlemen.

LIED TER EERE

VAN DEN

H. LEONARDUS VECHEL. (1)

WIJZE: *Lieve Moeder van den Heer.*
(Volgens de nieuwe melodie.)

Leonardus, U ter eer
Willen wij een loflied zingen;
Lofge 't tot Uw glorietroon
Door de wolken henendringen.
Loofd van Gorkum's heldenstoet,
Leonardus, wees gegroet!

Uitverkoren strijder Gods,
Met het zwaard van 't woord des Heeren
Stondt Gij voor de waarheid pal
Om het dwaalgeloof te keeren.
Steeds voor dreig- en vleitaal doof
Streedt Gij voor het waar Geloof.

(1) Beide liederen zijn voor het eerst gezongen in de Kathedraal te Haarlem op den 10den Juli 1881 bij de wijding van de beelden.

Zoo hebt Gij 't geloof bewaard
 En den goeden strijd gestreden;
 Zoo Uw loopbaan hier volbracht
 En den marteldood geleden;
 Zoo door Uw standvastigheid
 U de gloriekroon bereid.

Leonardus, thans gesierd
 Met de kroon der Martelaren,
 La Uwe oogen op ons neêr,
 Die ons om Uw beelt'nis scharen.
 Strijder Gods, o! bid, dat wij
 Immer strijden zooals Gij.

Wat geen hel noch wereldmacht
 Ons den dierb'ren schat ontrooven;
 Maar dat wij, trots alle list
 Of geweld, steeds vast gelooven
 Woord van God, Die nimmer faalt,
 Van de Kerk, die nimmer dwaalt.

Leonardus, in den strijd
 Hebt Ge een voorbeeld ons gegeven:
 Bid, dat wij Uw volgers zijn
 Tot het einde van ons leven;
 Bid, dat wij in eeuwigheid
 Deelen in Uw heerlijkheid.

LOFZANG

AAN DEN

H. NICASIUS VAN HEEZE.

WIJZE: *O beeld der schoone liefde.*

Voor ruim een drietal eeuwen
Leefde in Sint Bavo's wal
Nicasius van Heeze,
Uit Gorkum's heldental,
In 't Minderbroeders klooster
Toen 't Heiligland genoemd,
Om wetenschap en kunde,
Om deugd nog meer geroemd.

Zijn heilig priesterleven
Was 't alverkwikkend licht
Der Godgewijde maagden
In 't Barrevoeter Sticht.
In godsvrucht was Hij innig,
In ijver vol van gloed,
Gestreng in eigen leven,
Voor and'ren altijd goed.

Voor zwakken en voor zieken
 Een deelgenoot in smart,
 Een vriend van goeden rade,
 Een troost voor 't lijdend hart.

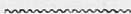
Hij was de steun der broeders,
 Een hulp in al hun nood
 Door voorbeeld en gebeden
 In mart'ling en in dood.

Nicasius, Uw bidden
 Uit ganscher hart en ziel
 Gaf steun in 't lange lijden
 Van Gorkum tot den Briel;
 En streden Uw gezellen
 Met Gods verwinnend woord,
 God heeft hun kracht geschonken,
 Zoo Uw gebed verhoord.

Nicasius van Heeze,
 O roem der Bisschopsstad,
 Zie op Uw Haarlem neder,
 Dat Gij hebt lief gehad.
 Herinner U de tranen
 Hier om Uw dood geschreid,
 Aanvaard van Uw getrouwen
 Hun blijk van dankbaarheid.

Laat 't beeld, voor U verzezen
 In Haarlem's Kathedraal,
 Uw roem in 't rond verbreiden!
 En 't nageslacht verhaal'
 Hoe door Uw machtig bidden
 Het ongeloof verdween
 En 't Pinksterlicht en leven
 Weer Haarlem's vest bescheen.

Van ziel- en lichaamsrampen,
 O Heil'ge, maak ons vrij,
 En dat Uw beeld het teeken
 Van Uw bescherming zij!
 En wat God naar Uw beden
 Ons hier op aard' bereid',
 Verwerf aan 't eind der dagen
 Voor ons de zaligheid.

IMPRIMATUR.

Harlemi,
 die 8 Julii 1881.

† P. M. SNICKERS
Epus Harlemen.

I
tien
He
geb
U
zijn
kan
len
dro
als
He
wa
ver

DE H. NICASIUS VAN HEEZE.

De H. Nicasius Janssen, een der negentien H. H. Martelaars van Gorkum, werd te Heeze, een dorp van het Kempenland, geboren.

Uit de opgave van Estius, dat hij bij zijnen marteldood vijftig jaar oud was, kan men zijn geboorte omstreeks 1522 stellen. Volgens het gebruik van die dagen droeg hij den naam zijner geboorteplaats als bijnaam, en wordt daarom Nicasius van Heeze of Nicasius Hezius genoemd. Hij was nog zeer jong toen hij aan de Universiteit van Leuven kwam, waar de naam

van zijn oom Dirk Hezius, den beroemden Leuvenschen godgeleerde, weldoener tevens der Universiteit, den vertrouweling en secretaris van Paus Adrianus VI, in eere bleef voortleven. Nicasius volgde de lessen der wijsbegeerte in het collegie van »den Valk« en trad daarna in het Pauselijk collegie, om de godgeleerde wetenschappen te beoefenen. Hij was er een van de beste leerlingen door zijne wetenschap en zijne godsvrucht, en hij mocht dan oock door deze schoone gaven de toegenegenheid en zelfs de vriendschap winnen van den geleerden Martinus Van Riethove, die later de eerste en de gevierde Bisschop van Yperen geworden is. Voor een jongeling als Nicasius rees een blijde toekomst van eer en aanzien in het verre verschiet op. Maar zulk eene toekomst kon hem niet bekoren, hij begreep al de ijdelheid der menschelijke eerampten, en om ze voor altijd te ontvluchten, verliet hij de Universiteit, om het nederige kleed der zonen van den H. Franciscus aan te nemen.

Nicasius werd priester. Het is ons niet bekend, waar hij de eerste jaren van zijn priesterlijk leven heeft doorgebracht, ofschoon wij uit een later aan te halen getuigenis zullen zien, dat hij vóór het jaar 1561 uit een klooster te Leiden naar Haarlem is gekomen.

Het klooster der Minderbroeders-observanten te Haarlem bestond ongeveer 100 jaar, toen de H. Nicasius daar zijn intrek kwam nemen. Bij de kloosterlingen droeg het den naam van Golgotha, de Haarlemmers gaven het den naam van het Groote Heiligeland. Er was te Haarlem ook nog een vrouwenklooster van den derden Regel der orde van den H. Franciscus; het droeg den naam van de Barrevoeter-Nonnen, en de tegenwoordige Barrevoetersteeg heeft aan de nabijheid van dit klooster haren naam ontleend. Daar leefde eene non, die in lateren tijd een merkwaardig getuigenis over het leven van den H. Nicasius heeft afgelegd. Haar naam is Quirina Gerardi of Crytgen

Gerrits. ⁽¹⁾ Zij was te Vijfhuizen onder Haarlem geboren en had van haar elfde jaar af in het genoemde klooster gewoond; later had zij het kloosterkleed aangenomen en daar omstreeks het jaar 1561, toen zij zestien jaren oud was, onder den H. Nicasius Janssen van Heeze hare professie gedaan. Pater Nicasius was, zoo luidde haar getuigenis, biechtvader van haar klooster; hij leidde een streng en zeer deugdzaam leven, hij onderhield en beminde de heilige armoede op eene bijzondere wijze, zoodat hij uit het Minderbroeders-klooster van Leiden naar hier verhuizende niets anders medebracht dan zijn brevier en twee wollen zakdoeken. Zijn leven was een voorbeeld van matigheid, liefde en innige godsvrucht; hij dronk nooit wijn dan uit noodzakelijkheid van ziekte of zwakheid, hij bepaalde zich bij een enkele teug, die hij nog met water of dun bier vermengde;

⁽¹⁾ Archief Begijnhof No. 38, bl. 21—23. Vergelijk het Begijnhof te Haarlem, door C. J. Gonnet. bl. 139 en vv.

overigens vergenoegde hij zich met de gewone tafel van zijn convent, en als hij op de biechtdagen voor de zusters in de voorvertrekken van het Nonnenklooster den maaltijd gebruikte, dan nam hij voor zich slechts een klein gedeelte van de mindere spijzen en gaf het betere aan de zusters, die bedienden of aan degenen, die van een zwakker gestel waren. Als hij in den boomgaard eenige afgevallen vruchten opraapte, dan gaf hij die aan de zieken en aan andere zusters. Zoo zorgde hij altijd voor anderen en nooit voor zich zelve.

Zoover het getuigenis van Cryntgen Gerrits. Zij verklaart niet hoelang de H. Nicasius in het klooster te Haarlem is gebleven, ook anderen weten ons niets aangaande den tijd van zijne komst te Gorkum te vermelden, maar wel vinden wij in zijne levensbeschrijving hem als een man van zeldzame geleerdheid, groote liefde, belangeloozen ijver en rusteloozen arbeid voor het heil der zielen afgeteekend. Paus Pius IX noemt hem in de bul zijner heilig-

verklaring een uitmuntend voorbeeld van evangelische volmaaktheid; een man zoo ervaren in de H. Schriften, dat hij een groot gedeelte er van van buiten kende; zeer bezorgd in het geven van goeden raad en in het vertroosten der bedroefden. Aan zijne raadgevingen en vertroostingën wist hij uit de H. Schriftuur, uit de Schriften der Vaders en uit het leven der Heiligen altijd eene buitengewone overredingskracht bij te zetten. Zijne preeken waren wel wat te hoog en daarom minder toegankelijk voor het gewone verstand der menigte, maar om hare hoogere vlucht voor anderen ook rijker in opwekking. Hij bepaalde zich echter niet bij mondelinge onderrichtingen, maar wist den tijd te vinden, om in wijdere kringen nut te stichten door het vertalen van vele godvruchtige boekjes, welke volgens zijn oordeel de godsvrucht, de zelfverloochening en de versterving konden aankweeken.

De Heilige was afkeerig van alle geschenken, welke de goede geloovigen hem

n
h
Ik
ni

ja
be
ee
Hi
zo
ge
kw
tot
we

bli
gen
eer
de
hei
gev
nie
spe
zijn

nu en dan wilden aanbieden, dan sprak hij met de woorden van den H. Paulus: Ik wil u niet tot last zijn. Want ik zoek niet uwe goederen maar u zelve.

Nog wordt van hem vermeld, dat hij jaarlijks zijne tante, met name Lucia, ging bezoeken. Deze vrouw was in zijne oogen eene bijzondere vriendin van God, omdat Hij haar met een langdurig lijden had bezocht. Zij was met lamheid geslagen en geheel van vreemde hulp afhankelijk. Hij kwam bij haar als een trooster om haar tot standvastig geduld in haar lijden op te wekken.

Dat God den H. Nicasius een bijzonderen blik in de toekomst heeft laten slaan mogen wij hieruit afleiden, dat hij, toen de eerste woelingen der opstandelingen tegen de Kerk waren bedaard, met beslistheid, terwijl de anderen de gevaren nu als geweken beschouwden, de spoedige hernieuwing der gruwzame vervolging voor-spelde. De uitkomst heeft de waarheid zijner woorden bewezen.

Uit het verhaal van het langdurig lijden, wat de H. H. Martelaren voor hun glorievollen dood moesten ondergaan, vermelden wij in het bijzonder wat er van den H. Nicasius vermeld staat.

Toen de woeste bende van Marinus het kasteel van Gorkum had bemachtigd, waren vooral de priesters en monniken het mikpunt van de gruwzaamste mishandelingen. Zij ondergingen deze met gelatenheid en vreugde. Nicasius en Wilhadus onderscheidden zich boven allen door hunne opgeruimtheid van geest en godsdienstige ingetogenheid. Het beleedigend en ruw geschreeuw der tierende bende liet hen volkomen ongevoelig. Zij bleven met hunne gebeden en overwegingen voortgaan als waren zij nog binnen de stille muren van hun kloostercel. Zij schenen aan een vroolijk gastmaal deel te nemen, waar zij met God spraken en naar de menschen niet luisterden. In die twee bewonderenswaardige kloosterlingen zag men weder het woord van Salomon bewaarheid: »De rechtvaar-

di
o
ge
be
he
in
se
sp
teg
da
ha
afv
hij
bel
ma
col
vol
koc
lief
sch
teg

dige zal niet bedroefd worden, wat hem ook overkome.«

Toen zij later in den kerker waren opgesloten baden zij neergeknield op den bemorsten grond met zulk een opgeruimdheid en blijdschap des harten, dat zij reeds in het bezit van de hemelsche genoegens schenen te zijn.

Maar Nicasius brak die zoete samenspraken met God af, om zijne broeders tegen de gevaren te versterken. Hij zag dat niet allen genoegzame kracht en kennis hadden om zich aan redetwisten met de afvalligen te mogen wagen. Hen vermaande hij liever te zwijgen of zich bij eene enkele belijdenis van het geloof te bepalen.

Voor al in het beslissend uur van den marteldood, toen de H. kloosteroverste Nicolaas Pieck zijne broeders niet meer tot volharding kon vermanen omdat het koord zijn stem onderbrak, toen riep de liefde den H. Nicasius uit zijn hemelsche beschouwingen terug om zijne broeders tegen de gevaren der verleiding te be-

schermen. Met den vicarius en de beide pastoors van Gorkum nam hij de taak op zich, om vooral de jonge kloosterlingen en de leekebroeders te bemoedigen en te vrijwaren. Het was wel noodig, want de listen der ketterij drongen door tot in de martelschuur, waar een predikant nog alle pogingen in het werk stelde om de jongeren, en minder ervarenen van hun geloofen van de martelkroon te berooven. Dan wierp Nicasius zichzelf als een bolwerk op tegen den verleider; hij plaatste zich tusschen zijn beschermelingen en den verleider, en zoo dikwijls deze met de gewone aanbieding voor den dag kwam, dat zij toch den Roomschen Paus zouden afvallen om hun leven te redden, dan kwam Nicasius tusschenbeide en sprak: dat willen zij niet, dat zullen zij niet, nooit — nooit. Hun besluit staat vast. Zij willen met ons leven en met ons sterven.

Zoo heeft Nicasius met woorden en daden, in dien vrede en in die kalmte van gemoed, welke eene aanhoudende overweging van

het
zijn
vers
H.
gen
cran
te m
door
over
U
Cryn
nen
lang
van
ders
hadd
kloos
lijk e
ken
dat z
loof
Briel
vester
waren

het goddelijke in hem had voortgebracht, zijne zwakkere broeders verdedigd en versterkt totdat hij in de belijdenis van het H. Geloof en vooral van de wezenlijke tegenwoordigheid van Jesus in het H. Sacrament op het Martelveld bij den Briel te midden zijner achttien medemartelaren door het koord de glorievolle kroon der overwinning mocht behalen.

Uit het getuigenis van de reeds genoemde Cryntgen Gerrits vernemen wij, dat de nonnen van haar klooster te Haarlem met belangstelling naar al de omstandigheden van het martelaarschap dier heilige belijders van Gorkum bij iedere gelegenheid hadden onderzocht, dat zij allen in het klooster overtuigd waren, en dat het openlijk en vooral bij geloofwaardige katholieken boven allen twijfel verheven stond, dat zij voor God, voor het Katholieke Geloof en den Paus, van Gorkum naar den Briel waren gevoerd en daar buiten de vesten in een schuur gedood en begraven waren, dat zij, getuige, nu gedurende de zes en

vijftig jaren na hun marteldood (op den 16den April 1628 legde zij deze verklaring onder eede af) ook van de afvalligen nooit eenigen twijfel over de waarheid van bovenstaande verklaring had vernomen.

Op den 23sten Mei 1628 heeft zij een gelijk getuigenis afgelegd, en deze heeft in het proces der zaligverklaring van de H. Martelaars gediend.

Waren er in 1572 te Haarlem, die innig deelden in den marteldood der negentien Bloedgetuigen en vooral in dien van den H. Nicasius, dan zullen de goede geloovigen van Haarlem en omstreken ook thans er een eer en geluk in stellen, om den Heiligen Nicasius, dien wij in zeker opzicht een Haarlemschen Heilige mogen noemen, ook bijzonder te vereeren.

De godvruchtige Vereeniging tot vereering der H.H. Martelaren van Gorkum heeft het beeld van den H. Nicasius in de Kathedrale Kerk te Haarlem opgericht. Moge het de vereering van dien Heilige vermeederen en aan Haarlem zijne bescherming verzekeren.

den
kla-
igen
van
n.
een
neeft
n de

nnig
tien
den
eloo-
ook
, om
r op-
ogen

ering
t het
drale
ver-
aaf

K 92874f

.....
Snelpersdrukkerij van KÜPPERS & LAUREY te Haarlem.

riem.

